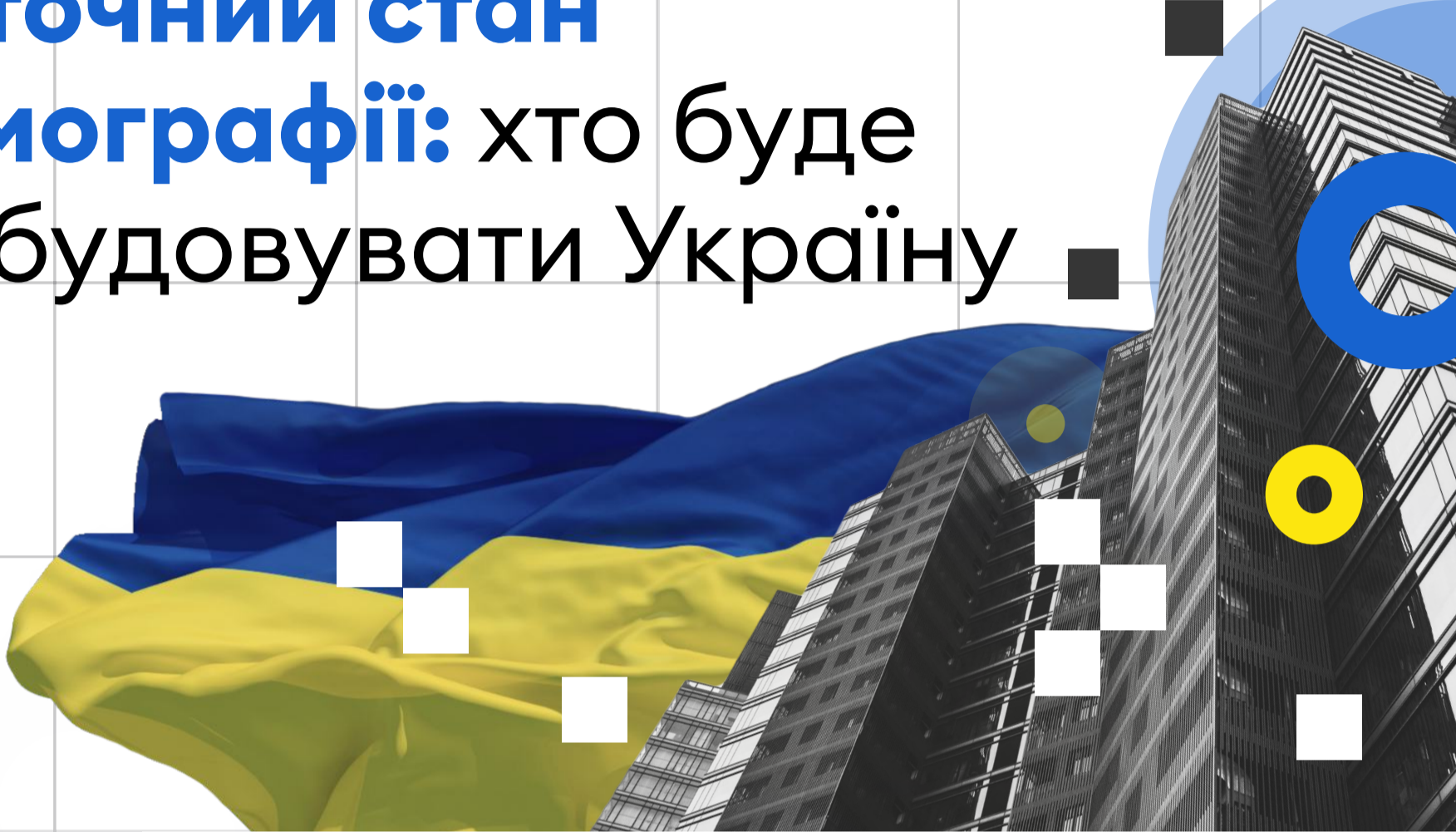


Поточний стан демографії: хто буде відбудовувати Україну



Візія повоєнного відновлення передбачає розбудову країни з високою якістю життя, де хочеться жити: безпечну; справедливу; заможну. Бідна країна із слабкою армією, із економікою, нездатною виробляти/купувати якісну зброю, і одночасно із найбільшою в Європі територією, завжди буде ласою здобиччю для агресивного сусіда з імперськими амбіціями та значно більшим мобілізаційним потенціалом. **Єдиним невідтворювальним ресурсом є людський.**

Демографічна ситуація в Україні значно погіршилася через тривалу війну, що створює серйозні виклики для відбудови країни. До початку війни, населення України вже зменшувалося через низьку народжуваність і високу смертність.

41 млн. осіб  2022
населення України

За останніми даними, до 2022 року населення скоротилося до 41 млн. осіб, а війна ще більше прискорила ці процеси.¹

6,2 млн. з 24.02.22
українців залишили країну

7,6 млн.  наразі
українців наразі проживають в Європі²

Війна також призвела до значних людських втрат серед цивільного населення та військових. Точні цифри важко визначити через військову таємницю, але верифікованих загиблих вже понад 10 000, причому реальна кількість може бути значно вищою.

➔ **За даними міністерства юстиції тис. народжень:**

187 400 2023

206 032 2022
9% ↓

273 800 2021
31,5% ↓

Хоча падіння рівня народжуваності в умовах війни є природним через невизначеність ситуації, така тенденція може призвести до того, що в 2035-2037 роках частка вікової групи населення до 18 років становитиме 12-15 % у порівнянні з 25 %, зафіксованими у 1993 році. А це означає, що з їх переходом у репродуктивний вік у наступному поколінні народяться ще менше дітей. Відповідно в наступному – ще менше.

➔ **Смертність в Україні** зростає не лише за рахунок загибелі людей внаслідок бойових дій, а й у результаті зниження рівня медичного обслуговування та збільшення рівня летальності через серцево-судинні захворювання під впливом стресу.

<1 000 000 2022-2024
смертей зареєстровано на підконтрольних Києву територіях

За 2023 рік – на близько восьми відсотків менше (496,2 тисячі), ніж у 2022-му (541,7 тисячі)

Громадяни України, які лишаються на окупованих територіях, гинуть на війні і в лавах армії рф, адже у разі набуття громадянства рф вони підлягають призову. Точна кількість українців, які опинилися в окупації, де громадянство рф оформлюють в «автоматичному» режимі та під примусом, невідома.

У російському міністерстві внутрішніх справ у вересні 2023 року стверджували, що з моменту спрощення процедури набуття громадянства рф у 2019 році паспорти отримали понад три мільйони жителів непідконтрольних Києву частин України. При чому нібито більш ніж 2,2 мільйона документів було видано з моменту незаконної анексії рф Запоріжжя, Луганщини, Донеччини та Херсонщини у жовтні 2022. Перевірити ці дані в умовах війни неможливо.

Із майже 6,5 мільйона українських біженців за кордоном, близько 1,2 мільйона перебуває на території рф. Це дуже велике число, і вплив цього значний. Так само, як і 19,5 тисячі депортованих дітей і перевиховання їх у російському дусі.

1,2 млн
українців перебуває на території рф

Не додають оптимізму і прогнози щодо ймовірності повернення українських біженців з-за кордону. Частка тих, хто планує повернення, з часом зменшується, говорить старша економістка ЦЕС Дарія Михайлишина, порівнюючи дані опитувань, проведених навесні 2023 року та у грудні 2023 – січні 2024 року у країнах перебування біженців з України (крім рф та Білорусі). Якщо минулого року 63 % респондентів підтверджували свої плани повернутися, то нині лише 26 % опитаних мають точні наміри щодо цього. Ще стільки ж заявили, що «скоріше повернуться». Загалом, за попередніми підрахунками, з-за кордону можуть не повернутись від 1,4 мільйона до 2,3 мільйона українців – без урахування рф та Білорусі.

Головним стимулом до повернення, як і раніше, залишається безпека. Серед інших факторів опитані українці назвали, зокрема, вищий рівень життя в Україні, достойно оплачувану роботу, закінчення дії тимчасового захисту та відновлення інфраструктури в рідному регіоні.³

➔ Повернення біженців додому:

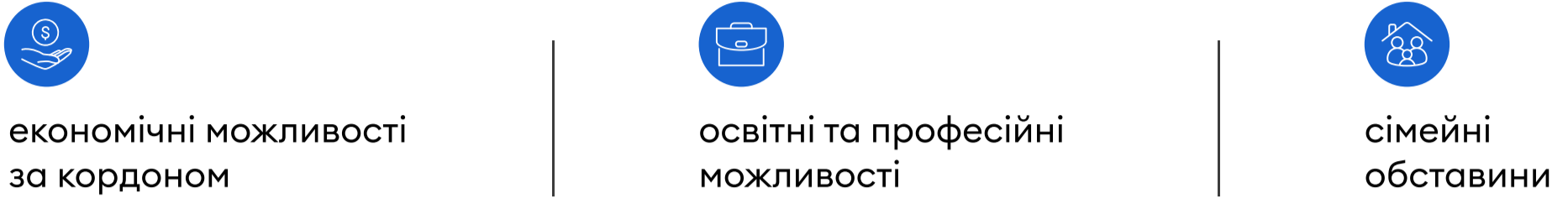
- **Безпека та стабільність;**
- **Житлове питання** (створення програм з відбудови житла та надання тимчасового житла стане вирішальним фактором для повернення громадян);
- **Економічні умови** (створення робочих місць, відновлення економічної активності та надання соціальних гарантій сприятиме поверненню українців з-за кордону).

➔ Інтеграція осіб, що повернулися передбачає:

- **Психологічна підтримка** (війна залишила психологічний слід у багатьох людей, які пережили травматичні події.
Психологічна підтримка та реабілітація стануть важливими аспектами інтеграції осіб, що повернулися у суспільство);
- **Освітні програми** (особи, що повернулися потребуватимуть можливостей для перекваліфікації та навчання, щоб адаптуватися до нових умов ринку праці.
Програми підтримки освіти та перекваліфікації допоможуть швидше інтегруватися в економічне життя країни).

Не менш важливою буде післявоєнна політика держав, які приймають біженців з України. У Європі демографічна ситуація також не дуже добра, тож вони зацікавлені в українцях. І скоріше за все в більшості країн буде політика, спрямована на те, щоб їх залишити, зважаючи на нинішні активні дії з їхньої адаптації. До того ж після війни прогнозують зустрічні міграційні потоки – себто частина чоловіків виїде до своїх родин за кордон. Аби не програти боротьбу за своє населення та зберегтися як нація, Україна вже зараз має здійснювати активну політику соціального, гуманітарного та економічного розвитку.⁴

Чинники, що сприятимуть новій еміграції:



Вплив нової еміграції: втрата кваліфікованих кадрів; соціальні виклики (втрата робочої сили та населення може погіршити демографічну ситуацію, посилити навантаження на соціальні та пенсійні системи, а також ускладнити відбудову країни).

➔ Демографічні прогнози по Україні є вкрай невтішними (рис. 1-3).

Вичерпаний потенціал демографічного зростання:

- упродовж 60 років поспіль рівень народжуваності не забезпечує навіть простого відтворення поколінь ($СКН_{2021}=1,2$);
- дуже високою є передчасна смертність, передусім чоловіків (42% 20-річних чоловіків за даними 2021 не доживають до 65 років; для порівняння – в Польщі 27%);
- багаторічний масштабний відплив населення за кордон;
- у складі населення частка людей старшого віку перевищує частку молоді ($L_{65+}=1,2L_{0-15}$).⁵

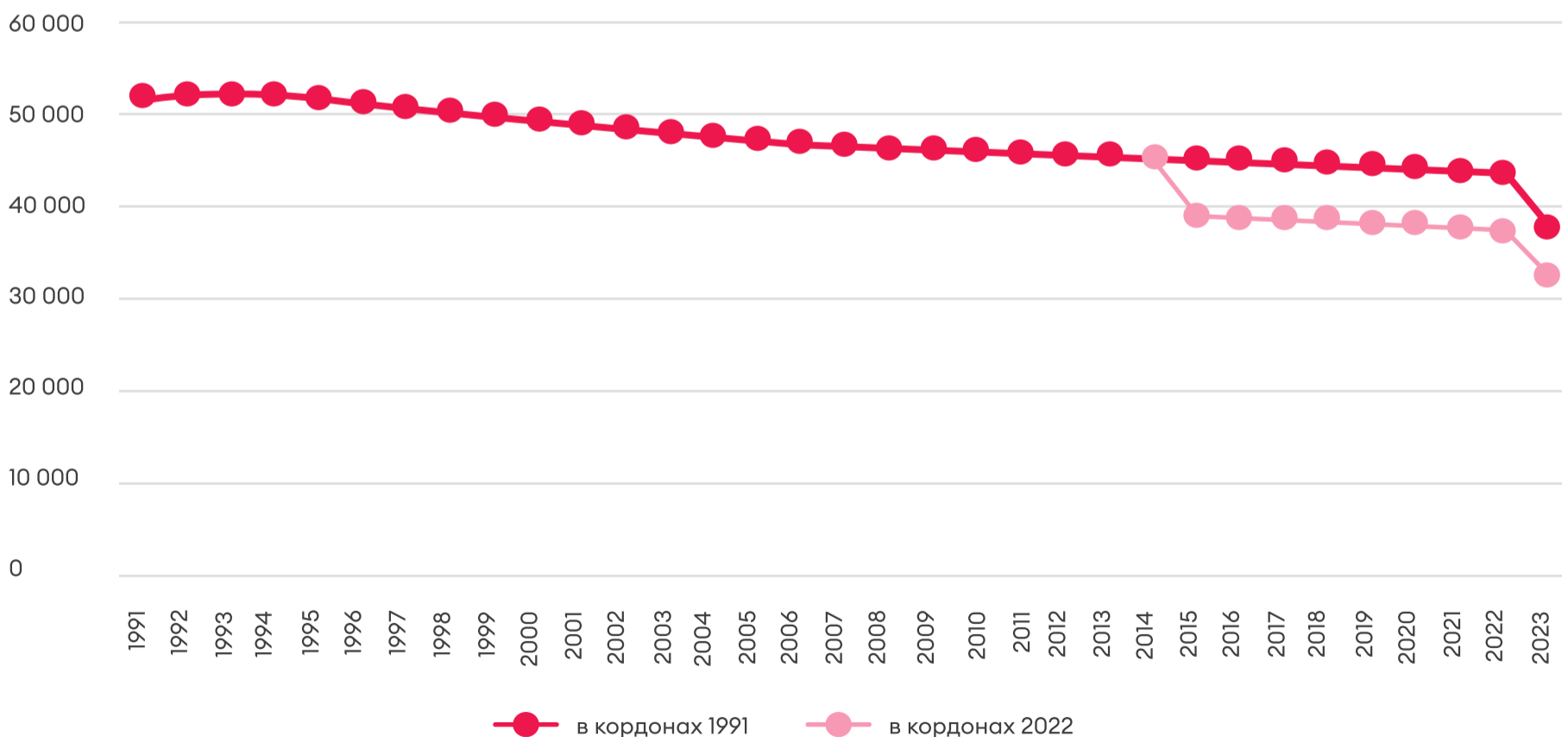


Рис. 1. Чисельність населення на підконтрольній українській владі територій 1991-2023 рр.⁶

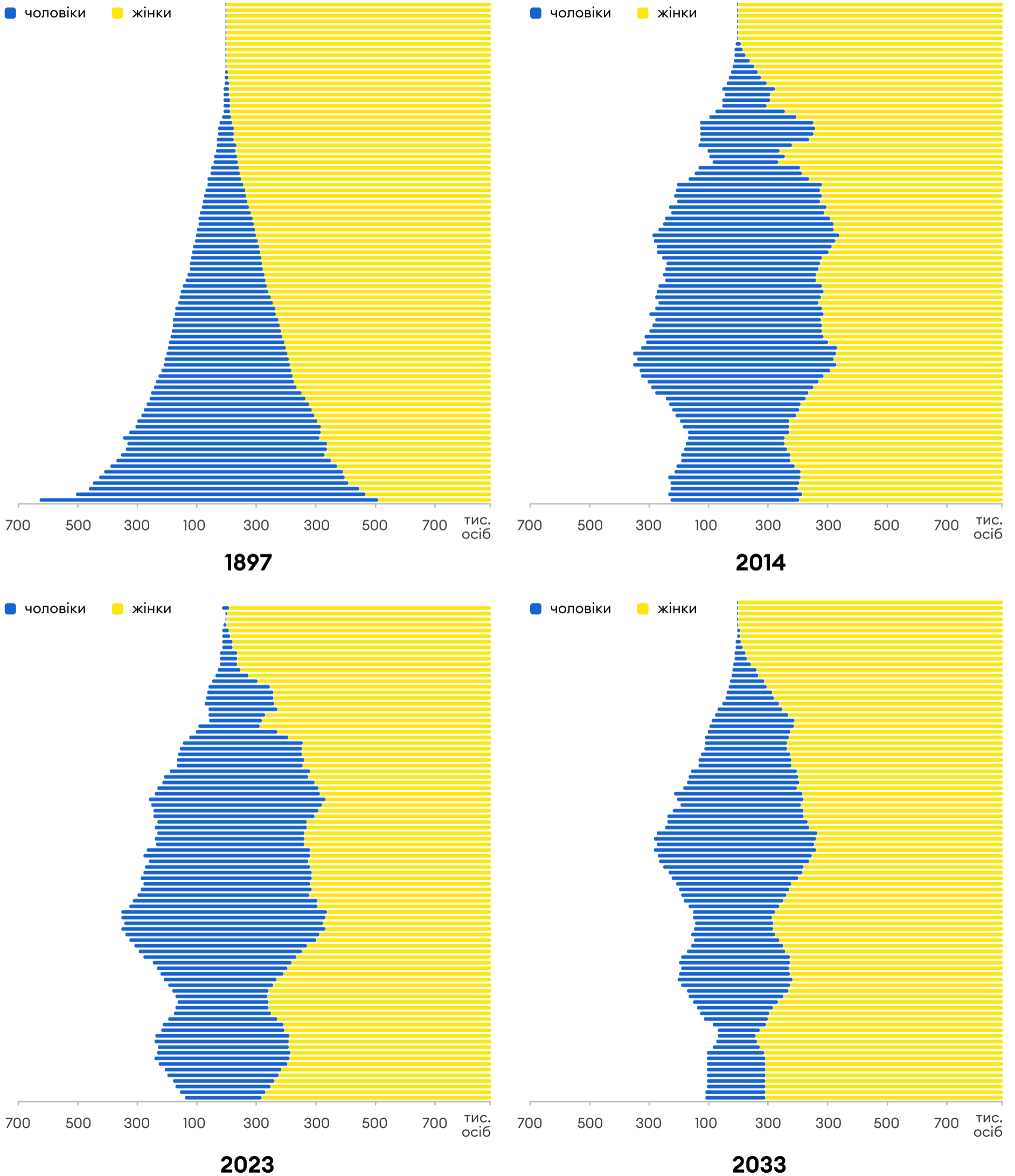


Рис. 2. Статеві-вікова структура населення за 1897, 2014, 2023, 2033 рр.⁷

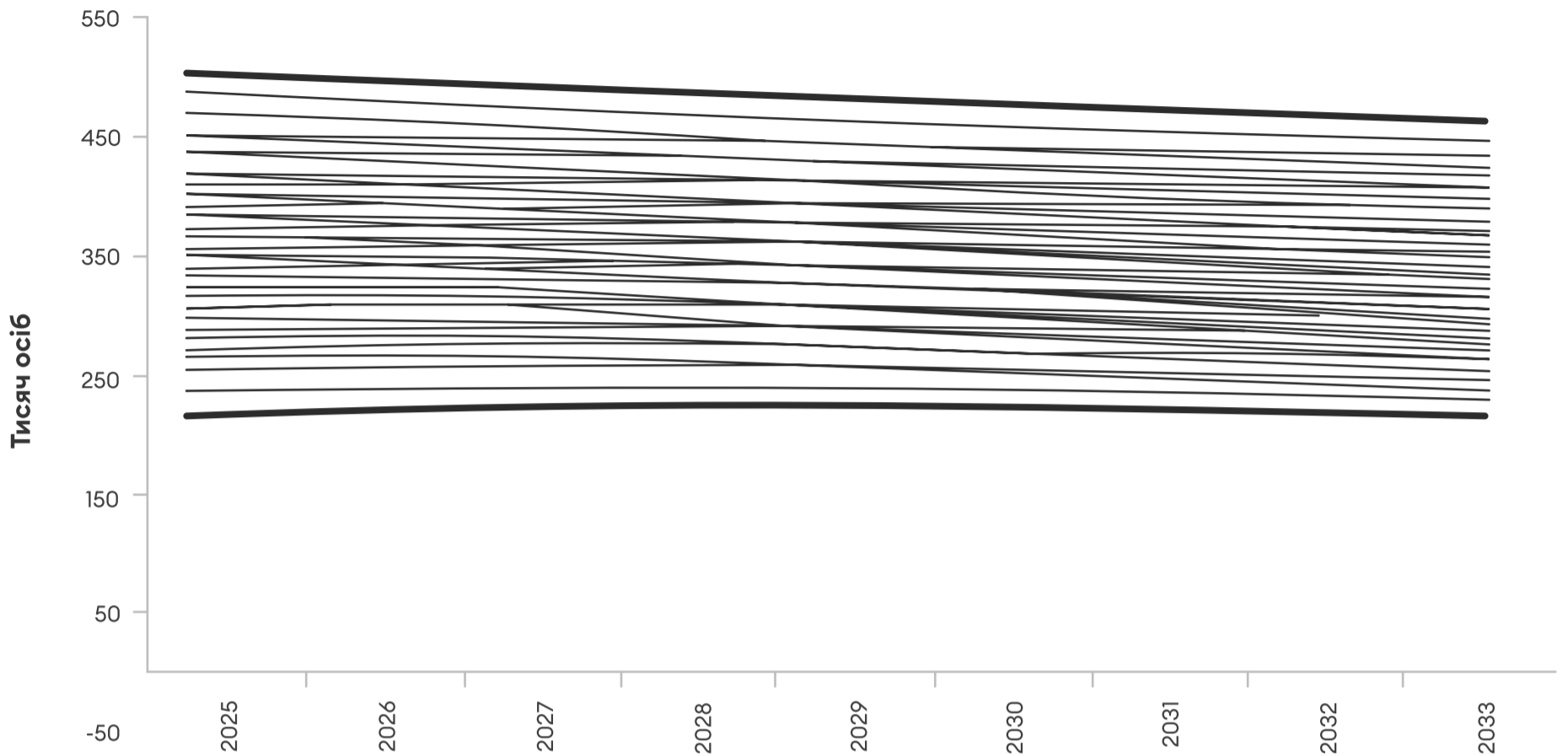


Рис. 3. Щорічне сальдо міграції, необхідне для підтримання постійної чисельності населення України, за різними гіпотезами народжуваності й смертності ⁸

31,6 млн. осіб ^{01.01.2023}

чисельність населення на підконтрольній українській владі територій

26-35 млн. осіб ^{01.01.2033}

Прогноз чисельності населення у кордонах 1991 ⁹

Що на нас чекає:

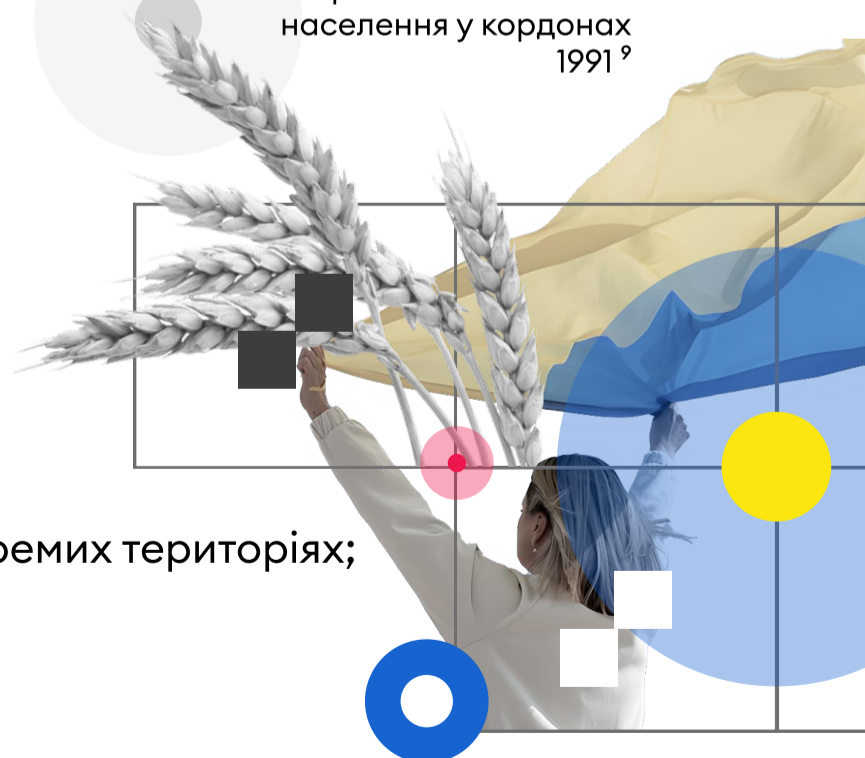
01 Неминуча – за будь-яких умов – депопуляція:

- брак робочої сили;
- зниження щільності населення, особливо на окремих територіях;

02 Втрата значної частини людського капіталу;

03 Демографічне старіння:

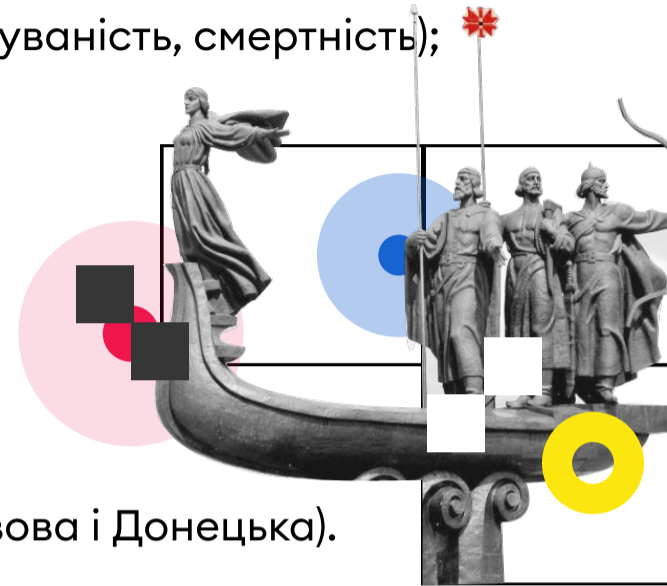
- проблеми пенсійного забезпечення, охорони здоров'я, соціальної допомоги;
- навантаження на працююче населення (податки);



- ↗ зниження потенціалу розвитку (нові знання, нові професії, мобільність);
- ↗ посилення патерналістських настанов;
- ↗ зниження потенціалу демографічного зростання (народжуваність, смертність);

04 **Зміна системи розселення:**

- ↗ Західні території;
- ↗ Північно-східні території;
- ↗ Південно-східні території;
- ↗ Центральна Україна;
- ↗ Ареали метрополісів (Києва, Харкова, Дніпра, Одеси, Львова і Донецька).



→ **Чи можлива зміна параметрів природного руху:**

05 **Народжуваність в Україні більш-менш відповідає європейським стандартам і світовим тенденціям:**

- ↗ запобігання тривалому виключенню жінки із процесів навчання/зайнятості/саморозвитку;
- ↗ допомога сім'ям з дітьми – мета, тривалість, розмір:
 - розмір-час;
 - бюджетні обмеження;
 - обмеження, пов'язані із рівнем оплати праці;
 - тривалість надання допомоги;

06 **Смертність в Україні істотно перевищує європейські стандарти:**

- ↗ спосіб життя:
 - харчування поза домом;
 - рухома активність;
- ↗ умови зайнятості;
- ↗ медична допомога, систематичний контроль стану здоров'я.

Якщо головним драйвером динаміки населення України є міграція, то саме над **зміною міграційних потоків і слід працювати передусім**

70% жінок


які залишили Україну після 24.02.2022 мають вищу освіту, значна їх частина (у Польщі більшість) вже працюють;

Умовами свого повернення вони називають: безпеку, наявність житла і роботи;

- за наявності в родині дітей середнього і старшого шкільного віку часто саме їх позиція грає вирішальну роль;
- є загроза того, що після Перемоги частина родин возз'єднаються не в Україні, а за кордоном, тобто ми втратимо ще й молодих, активних, освічених чоловіків;
- повернення українських «втікачів від війни» не має супроводжуватись наданням їм виняткових пільг, що загрожує суспільним розбратом;
- ми будемо змушені вдаватися до залучення імігрантів.

Що можна змінити:

- Кількісні втрати людського капіталу можна компенсувати лише покращенням його якості;
- **Стан здоров'я:**
 - усвідомлення;
 - мотивація;
- **Освіта:**
 - загальний рівень освіти населення;
 - наближення кваліфікаційної підготовки до вимог ринку праці;
- **Економічна і соціальна активність:**
 - Визначення економічних, зокрема промислових, пріоритетів має враховувати можливості гідної зайнятості;
 - **Модель економіки:**
 - вартість робочої сили;
 - трудоемність;
 - **Співвідношення зарплати і соціальних трансфертів;**
 - **Продовження періоду економічної, зокрема трудової, активності.**



Освіта
Економіка
Стан здоров'я
Трудоемність

Міграційні процеси після війни будуть складними та багатограними. Уряд України повинен впровадити комплексні заходи, спрямовані на повернення біженців, інтеграцію осіб, що повернулися та запобігання подальшій еміграції. Це включає створення безпечних умов життя, відновлення економіки, надання соціальних гарантій та підтримку кваліфікованих фахівців. Лише комплексний підхід дозволить Україні подолати демографічні та економічні виклики і забезпечити стабільне та процвітаюче майбутнє.

Підтримка тих, хто залишився в Україні під час війни, є надзвичайно важливою для збереження соціальної стабільності та відновлення країни. **Ключові напрямки підтримки:**

01 Фізична та психологічна безпека:

- **Медична допомога.** Забезпечення доступу до якісної медичної допомоги, включаючи лікування поранень та хронічних захворювань. Особлива увага має бути приділена підтримці психічного здоров'я, оскільки багато людей пережили серйозний стрес та травму;
- **Психологічна підтримка.** Програми з психологічної реабілітації та підтримки, що включають консультації, групи підтримки та терапію. Це допоможе людям справитися з наслідками війни та втратами.

02 Економічна підтримка:

- **Створення робочих місць.** Відновлення економіки через програми підтримки малого та середнього бізнесу, інвестиції в інфраструктурні проекти та стимулювання підприємництва. Це забезпечить зайнятість і стабільний дохід для населення;
- **Фінансова допомога.** Надання фінансової допомоги найбільш вразливим категоріям населення, включаючи внутрішньо переміщених осіб, багатодітні сім'ї та людей похилого віку;

03 Соціальна підтримка:

- **Створення робочих місць.** Відновлення економіки через програми підтримки малого та середнього бізнесу, інвестиції в інфраструктурні проекти та стимулювання підприємництва. Це забезпечить зайнятість і стабільний дохід для населення;
- **Фінансова допомога.** Надання фінансової допомоги найбільш вразливим категоріям населення, включаючи внутрішньо переміщених осіб, багатодітні сім'ї та людей похилого віку;

04 Гуманітарна допомога:

- **Продукти харчування та речі першої необхідності.** Забезпечення безперервної доставки гуманітарної допомоги, яка включає продукти харчування, воду, одяг та інші речі першої необхідності;
- **Підтримка волонтерських організацій.** Волонтерські організації відіграють ключову роль у наданні допомоги. Держава та міжнародні партнери повинні підтримувати їх діяльність, надаючи ресурси та фінансову допомогу;

05 Відновлення інфраструктури:

- **Ремонт та реконструкція.** Відновлення зруйнованої інфраструктури, включаючи дороги, мости, школи, лікарні та громадські будівлі. Це не тільки покращить якість життя населення, але й створить нові робочі місця;
- **Енергетика та комунальні послуги.** Відновлення енергетичної інфраструктури, водопостачання та каналізації. Це забезпечить нормальне функціонування міст та сіл і полегшить життя людям;

06 Правова підтримка:

- **Консультації та допомога.** Надання безкоштовних юридичних консультацій для населення, яке постраждало від війни. Це може включати допомогу у відновленні документів, вирішенні питань власності та отриманні соціальних виплат;
- **Захист прав.** Захист прав внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих категорій населення на національному та міжнародному рівнях;

07 Громадська активність та взаємодопомога:

- **Підтримка місцевих ініціатив.** Заохочення та підтримка місцевих громадських ініціатив, спрямованих на відновлення та допомогу постраждалим. Це може включати фінансування місцевих проектів, навчання лідерів громад та надання ресурсів;
- **Соціальні програми.** Організація програм взаємодопомоги та підтримки, які включають добровільну участь громадян у допомозі один одному. Це може включати спільне вирішення проблем, організацію благодійних акцій та інших заходів.

Загалом, підтримка тих, хто залишився в Україні під час війни, вимагає комплексного підходу та скоординованих зусиль з боку держави, міжнародних організацій, бізнесу та громадянського суспільства. Це допоможе забезпечити стійкість та відновлення країни після війни.

Для відбудови країни, Україна зіткнеться з кількома важливими **демографічними викликами**:

- **Недостатня кількість робочої сили.** Багато українців виїхали за кордон, і повернення буде залежати від економічних можливостей та стабільності в країні. Крім того, значна частина працездатного населення загинула або отримала поранення під час війни;
- **Старіння населення.** Порушення народжуваності і високий рівень смертності призводять до того, що частка людей пенсійного віку зростає, що створює додаткове навантаження на пенсійну систему та державний бюджет;
- **Технологічна модернізація.** Економічне зростання може відбутися через впровадження технологій і залучення інвестицій, що може компенсувати дефіцит робочої сили. Бізнеси будуть змушені адаптуватися і конкурувати за працівників, пропонуючи їм гідні умови праці та конкурентні зарплати;
- **Інтеграція осіб, що повернулися.** Важливо створити умови для повернення українців, які виїхали за кордон, включаючи житлові програми, робочі місця та соціальні гарантії.

Враховуючи ці фактори, для успішної відбудови країни необхідні комплексні заходи з підтримки народжуваності, залучення іноземних інвестицій, технологічної модернізації економіки та соціальної підтримки населення.

Для успішної відбудови України в умовах демографічної кризи необхідно реалізувати **комплексну стратегію**, яка враховуватиме кілька ключових аспектів:

- **Підтримка народжуваності та сімей.** Необхідно впроваджувати заходи, які стимулюють народжуваність, такі як покращення медичних послуг для матерів і дітей, фінансова підтримка сімей, які виховують дітей, створення доступних і якісних дошкільних закладів, а також програми з підвищення обізнаності про важливість сімейних цінностей;
- **Реінтеграція біженців і переселенців.** Важливо створити умови для повернення українців, які виїхали за кордон, шляхом забезпечення житлом, працевлаштуванням, соціальними та медичними послугами. Важливо також розробити програми підтримки для внутрішньо переміщених осіб, щоб допомогти їм адаптуватися до нових умов життя і роботи;

- **Технологічна модернізація економіки.** Впровадження новітніх технологій та залучення інвестицій може компенсувати дефіцит робочої сили. Високотехнологічні виробництва, що потребують менше працівників, але пропонують конкурентні зарплати, можуть стати ключовим елементом економічного зростання. Це також допоможе залучити мігрантів назад до України, створюючи привабливі умови для праці;
- **Залучення іноземних інвестицій.** Залучення інвестицій від міжнародних партнерів може прискорити відновлення інфраструктури та створення нових робочих місць. Інвестиції в інфраструктурні проекти, енергетику, інформаційні технології та інші стратегічні галузі стануть основою для довготривалого економічного зростання;
- **Освітні та перекваліфікаційні програми.** Інвестування в освіту і професійну підготовку є ключовим фактором для підвищення кваліфікації робочої сили. Програми перекваліфікації для працівників, які втратили роботу через війну, допоможуть їм знайти нові можливості на ринку праці. Важливо також підтримувати розвиток наук та досліджень, які можуть стати рушійною силою для інновацій і технологічного прогресу;
- **Стимулювання повернення мігрантів.** Важливо створити привабливі умови для тих, хто виїхав за кордон, щоб вони розглядали можливість повернення. Це може включати податкові пільги, програми підтримки бізнесу, соціальні гарантії та інші заходи;
- **Розвиток інфраструктури – відновлення та модернізація інфраструктури є ключовим завданням для післявоєнної відбудови.** Це включає ремонт і будівництво доріг, мостів, енергетичних об'єктів, водопостачання та водовідведення. Інфраструктурні проекти не лише створюють робочі місця, але й покращують якість життя населення та підвищують інвестиційну привабливість країни;
- **Підтримка малого та середнього бізнесу.** Малий і середній бізнес є основою економіки багатьох країн, і Україна не є винятком. Державна підтримка малого та середнього бізнесу може включати податкові пільги, спрощення адміністративних процедур, доступ до фінансування та консультаційні послуги. Розвиток малого та середнього бізнесу сприяє створенню нових робочих місць і зміцненню економіки на місцевому рівні;
- **Зміцнення системи охорони здоров'я.** Пандемія COVID-19 та війна в Україні показали важливість сильної та ефективної системи охорони здоров'я. Інвестиції у медичну інфраструктуру, підготовка та перепідготовка медичного персоналу, а також забезпечення доступу до якісних медичних послуг є критично важливими для підтримки здоров'я населення та створення сприятливих умов для повернення біженців;
- **Залучення діаспори.** Українська діаспора може стати важливим ресурсом для відбудови країни. Діаспора може сприяти залученню інвестицій, передачі знань і досвіду, а також лобюванню інтересів України на міжнародній арені.

Створення умов для повернення українців з-за кордону або для їх активної участі у відбудові країни є важливим завданням;

- **Регіональний розвиток та децентралізація.** Ефективна децентралізація дозволяє регіонам самостійно визначати пріоритети розвитку та залучати місцеві ресурси для їх реалізації. Це сприятиме більш рівномірному розвитку країни та зменшить тиск на центральний уряд. Регіональні програми відновлення повинні враховувати місцеві особливості та потреби, що дозволить ефективніше використовувати ресурси та підвищить залученість місцевих громад до процесу відбудови;
- **Екологічна стійкість та відновлення природних ресурсів.** Війна завдала значних збитків екології України, зруйнувавши природні ландшафти, забруднивши воду та повітря. Відновлення довкілля має стати пріоритетом, що включає програми з очищення забруднених територій, відновлення лісів та інших природних ресурсів. Розвиток екологічно чистих технологій та зеленої енергетики допоможе зробити економіку більш стійкою та зменшити залежність від традиційних джерел енергії;
- **Посилення міжнародної співпраці.** Україна повинна активно співпрацювати з міжнародними організаціями, такими як ООН, ЄС, НАТО та іншими партнерами, щоб забезпечити підтримку у відбудові країни. Це включає не лише фінансову допомогу, але й експертну підтримку, обмін досвідом та залучення міжнародних спеціалістів до реалізації проектів відновлення;
- **Цифровізація та розвиток ІТ-сектору.** Україна має значний потенціал у сфері інформаційних технологій, і розвиток ІТ-сектору може стати важливим драйвером економічного зростання. Впровадження цифрових технологій у державне управління, освіту, охорону здоров'я та інші сектори дозволить підвищити ефективність та прозорість, а також створить нові можливості для бізнесу та інновацій;
- **Інклюзивне суспільство.** Післявоєнне суспільство повинно бути інклюзивним, враховуючи потреби всіх верств населення, включаючи людей з інвалідністю, ветеранів, жінок, дітей та літніх людей. Соціальна інтеграція та рівність можливостей є важливими для стабільного розвитку та гармонії у суспільстві. Програми підтримки, спрямовані на захист прав і забезпечення гідних умов життя для всіх громадян, повинні бути впроваджені на державному та місцевому рівнях;
- **Розвиток культури та національної ідентичності.** Культура та національна ідентичність відіграють важливу роль у відбудові країни. Підтримка культурних проектів, збереження історичної спадщини та розвиток національної освіти допоможуть зміцнити почуття єдності та патріотизму серед громадян. Це також сприятиме позитивному іміджу України на міжнародній арені та залученню культурних інвесторів і туристів.

Реалізація цих заходів потребуватиме значних зусиль та ресурсів, але вони є необхідними для подолання демографічної кризи та забезпечення стабільного і процвітаючого майбутнього для України. Комплексний підхід до відновлення країни, що включає економічні, соціальні та інфраструктурні аспекти, допоможе створити умови для повернення українців додому та забезпечить сталий розвиток на довготривалу перспективу.

Впровадження цих заходів вимагатиме координації зусиль уряду, бізнесу, міжнародних партнерів та громадянського суспільства. Тільки через комплексний підхід можна подолати демографічні виклики і забезпечити сталий розвиток та відновлення України.

Впровадження концепції держави вдячності в Україні може значно сприяти вирішенню демографічних викликів через підтримку ветеранів та їхніх сімей, покращення умов життя, стимулювання народжуваності та залучення діаспори. **Це допоможе забезпечити соціальну стабільність та сталий розвиток країни, створюючи умови для зростання населення та відновлення економіки після війни:**

- ➔ **Соціальні пільги.** Забезпечення ветеранів та їхніх сімей житлом, освітою, медичним обслуговуванням та іншими соціальними послугами. Це не тільки визнання їхнього внеску, але й стимулює демографічне зростання через покращення якості життя;
- ➔ **Фінансова підтримка.** Надавати фінансові пільги, включаючи податкові знижки та гранти на відкриття бізнесу. Це сприятиме економічній стабільності сімей ветеранів та заохотить молодь до створення сімей;
- ➔ **Психологічна реабілітація.** Забезпечення доступу до психологічної допомоги та реабілітаційних програм для ветеранів, які допоможуть їм адаптуватися до мирного життя та покращити психічне здоров'я;
- ➔ **Фізична реабілітація.** Програми фізичної реабілітації для поранених ветеранів, які дозволять їм повернутися до активного життя і роботи;
- ➔ **Освітні програми.** Стипендії та гранти для дітей ветеранів на отримання вищої освіти. Це інвестування в майбутнє країни, а також сприяє зростанню населення через покращення умов для освіти;
- ➔ **Професійна підготовка.** Курси перекваліфікації та професійної підготовки для ветеранів та їхніх родин, що допоможе їм знайти роботу або започаткувати власний бізнес;
- ➔ **Будівництво житла.** Програми з будівництва житла для ветеранів та їхніх сімей. Це не тільки забезпечить житлом тих, хто його потребує, але й сприятиме демографічному росту через створення нових житлових умов;
- ➔ **Відновлення громад.** Відновлення інфраструктури у громадах, які постраждали від війни, включаючи школи, лікарні та дитячі садки. Це створить комфортні умови для проживання та сприятиме поверненню біженців;

- ➔ **Інвестиційні програми.** Програми, що залучають українську діаспору до інвестицій у відновлення країни. Це може включати фінансування проектів, створення робочих місць та підтримку інновацій;
- ➔ **Повернення фахівців.** Стимулювання повернення українців з-за кордону, зокрема тих, хто має важливі професійні навички та знання, через надання їм спеціальних пільг та умов для роботи;
- ➔ **Пільги для сімей.** Податкові пільги та соціальні виплати для багатодітних сімей. Це стимулюватиме зростання населення та підтримає родини, які вирішили мати більше дітей;
- ➔ **Доступ до дитячих садків.** Забезпечення доступу до якісних дитячих садків та освітніх установ, що полегшить сім'ям з дітьми поєднання роботи та виховання дітей;
- ➔ **Підтримка громадських ініціатив.** Фінансування та підтримка громадських організацій, які займаються допомогою ветеранам, внутрішньо переміщеним особам та постраждалим від війни. Це створить середовище взаємодопомоги та сприятиме соціальній інтеграції.

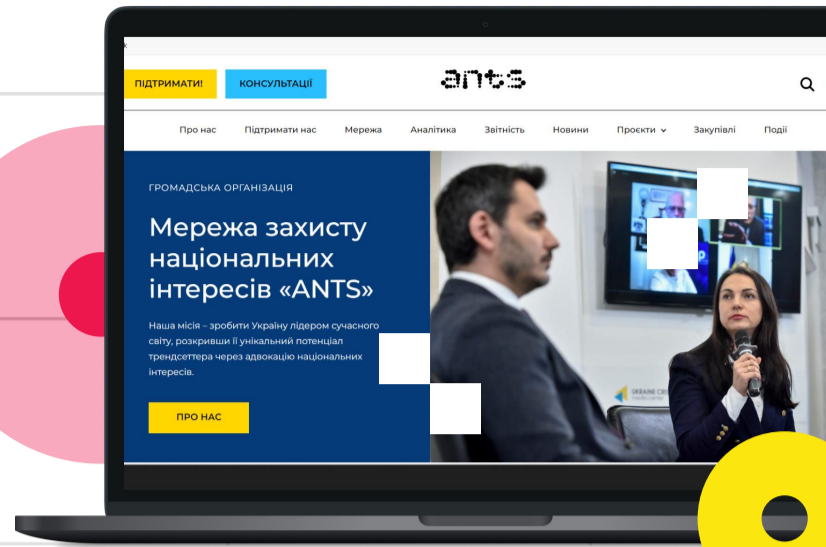
Концепція держави вдячності може стати потужним інструментом у відновленні України після війни, поєднуючи визнання та підтримку ветеранів з вирішенням демографічних викликів. Впровадження цієї концепції передбачає визнання та нагородження героїв, надання соціальних пільг і підтримки, що не тільки відзначає внесок захисників країни, але й створює умови для стабільного життя їхніх родин. Це сприятиме підвищенню рівня народжуваності та зменшенню відтоку населення за кордон.



Концепція держави вдячності

Таким чином, інтеграція концепції держави вдячності з заходами щодо демографічного відновлення створить умови для соціальної стабільності та економічного процвітання України. Це допоможе не лише визнати внесок тих, хто захищав країну, але й забезпечити стале зростання населення та розвиток національної економіки, формуючи міцну основу для майбутнього країни.

Використані джерела



- 1 Україна втрачає населення: 52, 48, 42, 36, 32 мільйони – хто відновлюватиме країну
- 2 Чисельність населення України та як вона впливає на економіку
- 3 Україна втрачає людей. Як війна вплинула на демографію
- 4 Україна втрачає людей. Як війна вплинула на демографію
- 5 Лібанова Елла. Візія повоєнного відновлення України 2033: демографічні аспекти
- 6 Лібанова Елла. Візія повоєнного відновлення України 2033: демографічні аспекти
- 7 Лібанова Елла. Візія повоєнного відновлення України 2033: демографічні аспекти
- 8 Лібанова Елла. Візія повоєнного відновлення України 2033: демографічні аспекти
- 9 Лібанова Елла. Візія повоєнного відновлення України 2033: демографічні аспекти

Цей аналітичний матеріал був представлений Мережею захисту національних інтересів «АНТС» в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні. Зміст цього аналітичного матеріалу є винятковою відповідальністю Pact та його партнерів і не обов'язково відображає погляди USAID або уряду США.